

שאלות הנוגע לשלג בשבת - שיעור 373

- I. מותר לילך על רחוב שהיה השלג נשמט באיסור שבת - עיין במ"ב (ע"ז) -**
 (סק"ה) דלא חשיב הנאה ישירה אם לא נהנה מגוף המלאכה והתם הוה נהנה רק מקריאת האגרת ולא מקריעת המעטפה וה"ה הכא הוא לא נהנה מהוצאת השלג אלא מהרחוב בלא שלג וגם היה יכול לילך במקום שלג וקרח ע"י הדחק דהוי כמוסיף אור משא"כ מי שמבשל בשביל ישראל אסור להאנות משום שהוא נהנה מגוף המלאכה והאיסור הנאה ממלאכת שבת הוא על גוף המלאכה ולא על התוצאה ועיין בבה"ל (שי"ח - ח ד"ה חסת) ועיין באג"מ (ד - דף קפ"ז) דאסור להאנות ממוזג אויר שהדליק אינו יהודי
- II. דעת מרן רב יוסף שלום אלישיב לענין לזרוק מלח ע"ג קרח בשבת**
 (א) קבלתי פאקס על ענין זה מחתני בירושלים שדעת רב אלישיב שאין לפזר מלח ע"ג קרח אם מדובר במדרכה (sidewalk) וכדומה שקשה ללכת עליה בגלל הקרח שהוא כעין תיקון דרך אולם ע"י גוי יש להתיר אבל סתם לפזר מלח על קרח אין בו משום ריסוק שלג שהוא רק גרמא
 (ב) עיין בשש"כ (כ"ה - ט והערה מ"ט) דמותר לפזר אפר או חול אפילו הוא מוקצה ברחוב שנתכסה קרח או שמן והוא חלק כדי למנוע החלקת ההולכים שם ואין בזה איסור בונה שאין כוונתו לבנין ואין כאן איסור ריסוק וכתב השו"ת לב אברהם (מ"ט) דטוב לפזר ע"י שינוי גם השו"ת באר משה (ח - כ"ח) אינו חושש לאיסור מוסיף על הבנין וגם השו"ת מחזה אליהו (ס"ז) ושו"ת משנה הלכות (ד - מ"ה) כתבו שאין שום איסור בפזור המלח על הקרח למעשה רוב הפוסקים כתבו דאין בזה חשש תיקון דרכים
- III. לשלם הנכרי עבור השמטת השלג -** מותר לשלם לנכרי לטרחתו שטרח בהיתר דאילו טרח הנכרי באיסור אסור לשלם לו (מ"ב תקל"ז - סקמ"ד) ומותר לשלם לו דוקא אחר השבת דאין איסור לתת לנכרי שכר שבת דרק על המקבל יש איסור (מ"ב של"ד - סקס"ח שש"כ ל - הערה ז"ט) אמנם תמורה שאינה של כסף מותר אפילו בשבת כגון בקבוק של יין שרף
- IV. הסרת השלג מהחלון האוטו בהבראש שלא יעשה קרח במוצאי שבת**
 לדעת הגרשז"א (שש"כ ח - ע"ז הערה ק"י) אפשר להתיר כיון שאין השלג מוקצה וגם אין זה מעשה הכנה דנחשב רק מעשה הצלה וכדומה לזה מותר לשרות במים כלים ששיירי אוכל יידבקו לדפנות הכלי אם לא יעשה כן בשבת (שש"כ י"ג - ג ושו"ת מהרש"ג ח - ס"ח) אמנם לדעת האג"מ (ה - כ"ז - ל"ז) דהשלג הוי מוקצה וגם נולד אם נפל בשבת יש לחקור אם יש להתיר מטעם שהוא טלטול מן הצד לצורך דבר המותר דהיינו לראות מהחלון דאולי הדבר המותר צריך להיות דוקא ליום השבת ולא למחרת ועוד אפשר נחשב טלטול מן הצד לצורך דבר האסור דהיינו האוטו שהוא מלאכתו לאיסור ועיין בנחלת ישראל (דף קס"ה) דיש מחלוקת אם מתירין טלטול מן הצד שנעשה כדרכו ועוד צריך בראש המיוחד לשבת ולכן קשה להקל ועיין בנשמת שבת (רנ"ג)
- V. אם יש איסור הוצאה בנקיון השלג ברשות הרבים או בכרמלית**
 (א) יכול להעבירו פחות פחות מד"א וליכא איסור דאורייתא (שבת קנ"ג: שו"ע רס"ו - ז)
 (ב) הוה מלאכה שאצל"ג לשיטת רש"י (שבת ז"ג:) דניחא ליה שלא בא לעולם ואפילו לדעת התוספות (ס) לא צריך לעיקר המלאכה
 (ג) ואין כאן מעביר ד"א שהרי דרך נקוי השלג הוא שדוחה אותו על הקרקע ממקום למקום ואינו מגביהו ועיין בשבת (ה"ב:) דהגונב כיס בשבת היה מגרר ויוצא פטור ועיין בכתובות (ל"ב:) לימא הגבהה צורך הוצאה ובתוספות (ס) דאין חיוב בלא הגבהה וע"ע בתוספות (שבת ס: ד"ה "לא מחייב") ועיין במשנה הלכות (ד - מ"ה)
 (ד) דעת הבה"ג לפי מה שהביאו הר"ן (שבת מ"ג:) דאפילו איסורא דאורייתא התירו במקום שהיזק רבים מצוי משום דסובר דנזק דרבים כסכנת נפשות חשיב לן הלכך קוץ ברה"ר מוליכו פחות פחות מארבע אמות ולא שרינן ארבע אמות כאחת משום דכמה דאפשר לשנויי משנינן אבל רוב הפוסקים חולקים על פסק של הבה"ג מ"מ הוא סניף להיתרא
 (ה) ועוד יש סניף להיתרא דרבי אלעזר שהובא בבה"ל (שס"ד - ד"ה "והוא") דהעירוב מועיל להסרת האיסור דאורייתא ע"י נכרי נעשה ספק דרבנן במקום הזיקא דרבים

- (ו) ועוד סניף דהחזו"א (ק"ז - ה) והמהרש"ם ס"ל דאין רה"ר לכל הראשונים בעיר גדולה ואפשר שיש לסמוך ע"ז במקום הזיקא דרבים וכ"ש ע"י נכרי
- (ז) ועוד יש כלל דג' שבותים בכרמלית מותר לכתחילה גם לישראל (מג"א ש"ז - ד) וכ"ש ע"י נכרי
- (ח) ועוד יש לצרף שיטת הראבי"ה שהביאו הב"י (ש"ז וש"ע ש"ה - י) ועיין במ"ב (ש"ה - סק"ז) דאם אפשר לעשותו ע"י ישראל כגון ברה"ר דיכול להביאו ע"י מחיצות בנ"א שריה אמירה לגוי
- (ט) על ידי עכו"ם ודאי שרי דיכול להתנות עם העכו"ם שלא ינקה השלג יותר מד' אמות ואם יעשה העכו"ם מעצמו אז אדעתיה דנפשיה קעביד
- (י) למעשה - משמע מכל הנ"ל דע"י נכרי אפילו ברה"ר אין מקום להחמיר וע"י ישראל צריך שאילת חכם ועיין בשו"ע (ש"ז - כ"ז) לענין גחלת ושו"ע (ש"ח - י"ח) לענין קוץ ורמ"א (ש"ח - ו) לענין זכוכית

VI. עיין בהר צבי (ב - דף רפ"ח) שמחלק בין שלג רך שאינו דבוק לגג ולבין שלג נקרש ולבין השלג שירד מע"ש דאינו מוקצה ולבין שירד בשבת דהוי מוקצה ונולד והתיר במקום צורך ע"י ישראל ועיין בספר נשמת שבת (רמ"ז) שהתיר לנקה השלג ע"י ישראל אפילו כמרא אבל רק ברשות היחיד ויותר טוב באמצע הלילה בזמן שאין רואים משום זלזול שבת ויותר טוב ע"י נכרי ודוקא שעלולין בני אדם להחליק שם וליפול

VII. צריך לידע מה נקרא היזק לרבים

- (א) עיין בשו"ת הריב"ש (ת"ח סוף) דדוקא קוץ וגחלת של מתכת שאינו נראה לרבים אבל דבר שנראה לרבים לא התירו וכ"כ רבינו חננאל (ש"ת מ"ג)
- (ב) עיין במג"א (ש"ח - ל"ז) דהקשה על הריב"ש משפוד של עץ דשרי לטלטלה שלא יזיקו בו (שו"ע תקי"ח - ג) וגם מגחלת של עץ דמותר לכבות (ש"ז - כ"ז) ולכן אפילו אם הקוץ ניכר חשוב היזק לרבים ועיין בתוספות שבת (ש"ח - ס' ד"ה כ"ח) שמתרץ קושית המג"א
1. דשפוד שאני דכבית הוא והילדים הקטנים אינם יודעים להזהר בזה כמו זכוכית שנשברה (רמ"א ש"ח - ו) אפשר ה"ה קרח ברחוב (דעת עצמי)
2. וגם האפר שנעשה סביב הגחלת מכסה מראה האש שלא ניכר כלל (זה דחוק ד"ע)
- (ג) עיין בבה"ל (ש"ח - י"ח ד"ה "קוץ") שתמה על המג"א משום דשפוד נעשה חד למעלה והוא כעין קוץ קטן ומתרץ הקושיא מגחלת כמו התו"ש הנ"ל ופסק כהריב"ש
- (ד) גם הערוך השלחן (סקל"ז) כתב דאין למדין מקוץ לשארי דברים (כגון קרח או שלג דעת עצמי)
- (ה) השו"ת תשב"ץ (ב - קל"ז) כתב דלאו דוקא קוץ אלא ה"ה דברים הניראים לעינים כיון דהוה היזק לרבים מותר לסלקו וראיתו מהא דאמרין בפרק המניח את הכד (כ"ז:) שאין דרכן של בני אדם להתכונן בדרכים ואם ממון אנו מוציאין מפני טענה זו כ"ש שנדחה שבות של דבריהם וזה כהמג"א

(ו) עיין בשו"ת משנה הלכות שכתב שאם חוק המדינה הוא שכל אחד מחויב להסיר השלג מלפני ביתו יש בזה גדר היזק לרבים וכ"ש בזמן שהשלג מתפשר קצת ואח"כ יקפה ונעשה גליד ועוד כתב דלדעת המג"א והתשב"ץ ודעימיה דאפילו בעצמו היה מותר כדליכא עכו"ם אם דוחה ברגליו ולכן פשוט דמותר לכל הפחות ע"י עכו"ם ועוד דאפשר גם הריב"ש מודה שיכול לסלקו דכיון שנפל בכל הרחוב וההיזק הוא בכל מקום מותר אפילו אם נראה לעיני כל אדם

(ז) עיין במ"ב (תקי"ח - סק"כ וצ"ח"ל ש"ס ד"ה "אל"א) שכתב להתיר טלטול מוקצה בשכיח הזיקא אפילו בדליכא רבים

(ח) ויש אומרים דדוקא כשנפל בשבת (מג"א ש"ס) אבל דעת הא"ר דאפילו נפל קודם השבת (צ"ח"ל ש"ח - י"ח מכריע כהמג"א)

(ט) רבים היינו שלשה ואם יש תינוקות המטפחין אף פחות משלשה

(י) למעשה - אמר לי רב שלמה זלמן ברוין ז"ל דמותר לפנה השלג על המדרגות ע"י ישראל במר רק כדי הליכת אדם אחד ולא יותר ורב טוביה גולדשטיין שליט"א אמר לי דקרח דינו כקוץ ברה"ר או בכרמלית כהמג"א ומצוה לפרסם זה